

I N F O R M A C J A

o sprawowaniu przez Wojewodę Świętokrzyskiego nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w 2014 r.

I. Normy prawne regulujące system nadzoru wojewody nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego.

System nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego został określony w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz rozwinięty w ustawach ustrojowych regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego. Zgodnie z w/w regulacjami, organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego jest Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych – regionalne izby obrachunkowe. O uprawnieniach nadzorczych wojewody wobec jednostek samorządu terytorialnego stanowi art. 12 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie. (Dz. U. z 2009 r. Nr 31, poz. 206 ze zm.).

Nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego sprawowany jest przez wojewodę na podstawie kryterium zgodności z prawem, w oparciu o przepisy ustaw ustrojowych, tj.:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 594),
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 595),
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 596),

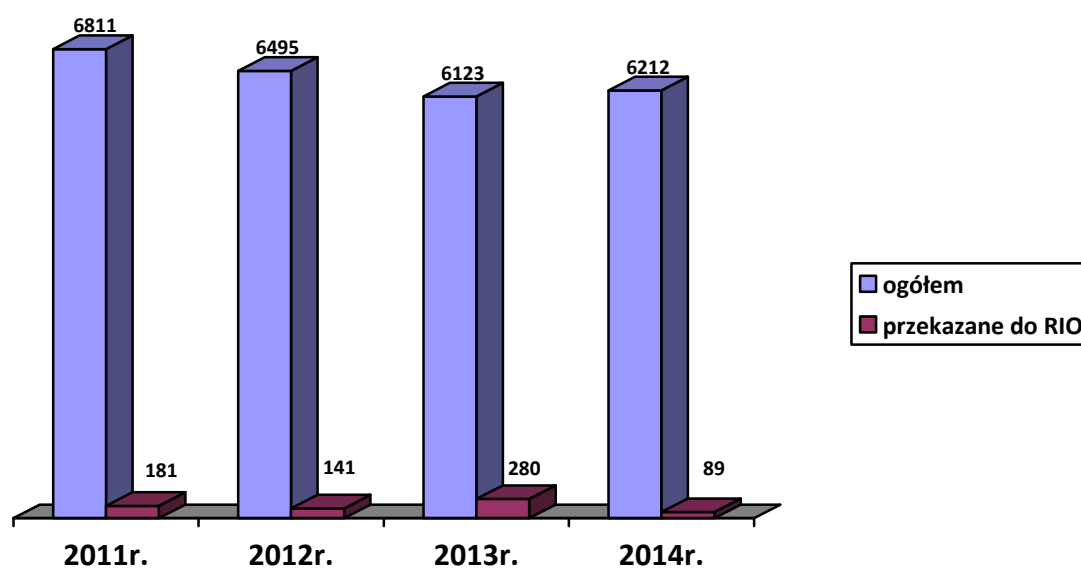
Ponadto wojewoda, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 1995 roku o izbach rolniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 927 ze zm.) jest organem nadzoru w stosunku do Świętokrzyskiej Izby Rolniczej. Wojewoda jest również organem nadzoru wobec Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z art. 400r ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.).

Przedmiotowa informacja zawiera dane dotyczące 2014 r., jak również ich porównanie z danymi za lata 2011-2013.

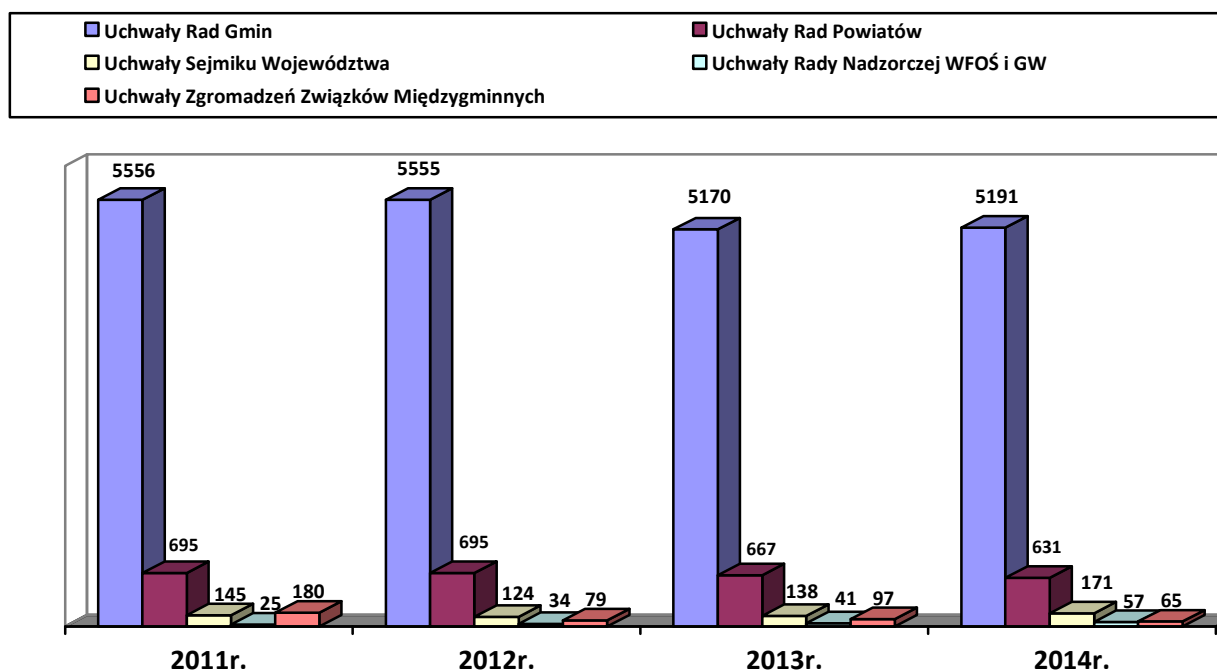
II. Realizacja kompetencji nadzorczych Wojewody wobec działalności uchwałodawczej jednostek samorządu terytorialnego w 2014 r.

W 2014 roku do Wojewody Świętokrzyskiego wpłynęło łącznie **6212** uchwał, w tym: **5191** uchwał rad gmin, **631** uchwał rad powiatów, **171** uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, **65** uchwał zgromadzeń związków międzygminnych, **5** uchwał Walnego Zgromadzenia Świętokrzyskiej Izby Rolniczej i **3** uchwały Zarządu Świętokrzyskiej Izby Rolniczej, **57** uchwał Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ilość uchwał wpływających do Wojewody w okresie 2011 - 2014 utrzymuje się na stałym poziomie. Obserwujemy natomiast znaczny spadek ilości uchwał przekazywanych według właściwości – do RIO. Przyczyny należy upatrywać w bieżących działaniach podejmowanych przez organy nadzoru skutkujących poszerzeniem wiedzy pracowników odpowiedzialnych za przygotowanie uchwał do przesłania Wojewodzie i RIO.

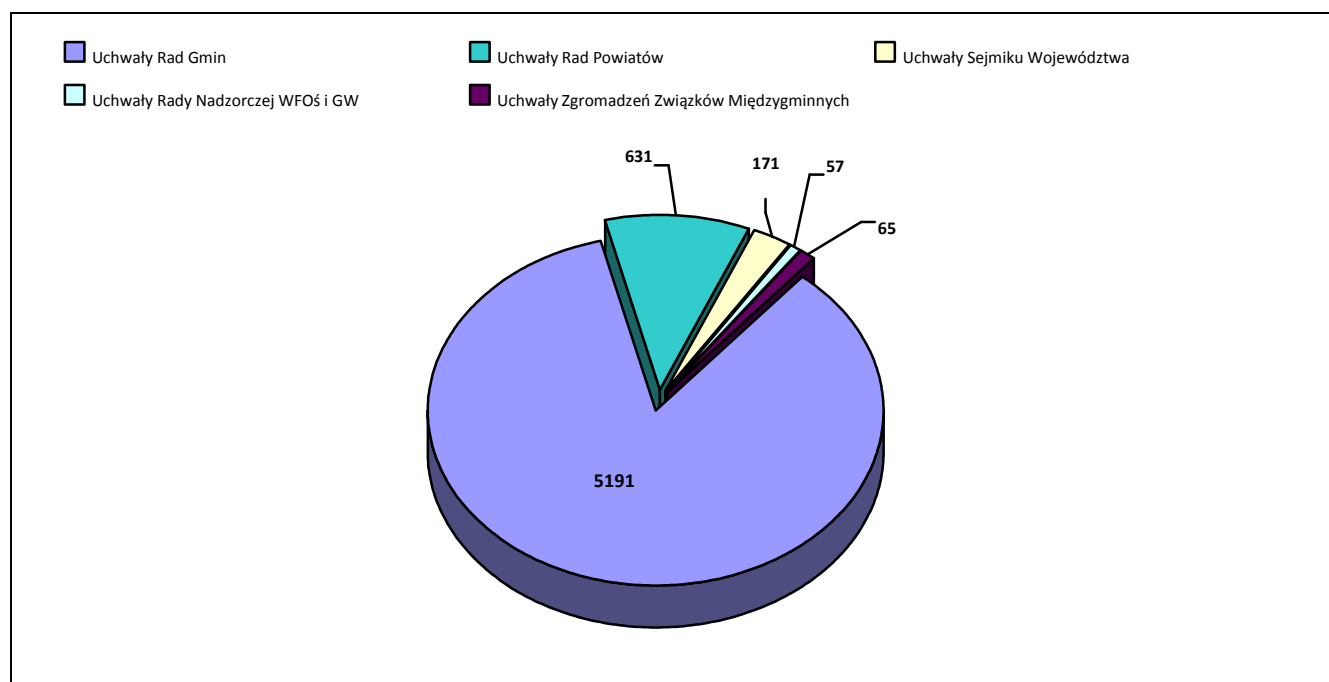

Wykres nr 1. Uchwały wpływające do Wojewody Świętokrzyskiego w latach 2011-2014

Wykres nr 2. Uchwały wpływające w trybie nadzoru do Wojewody Świętokrzyskiego w latach 2011-2014

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego - w związku z przepisami ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych – przekazano według właściwości do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach **89** uchwał. Pozostałe **6123** uchwał poddano analizie pod względem zgodności z prawem.

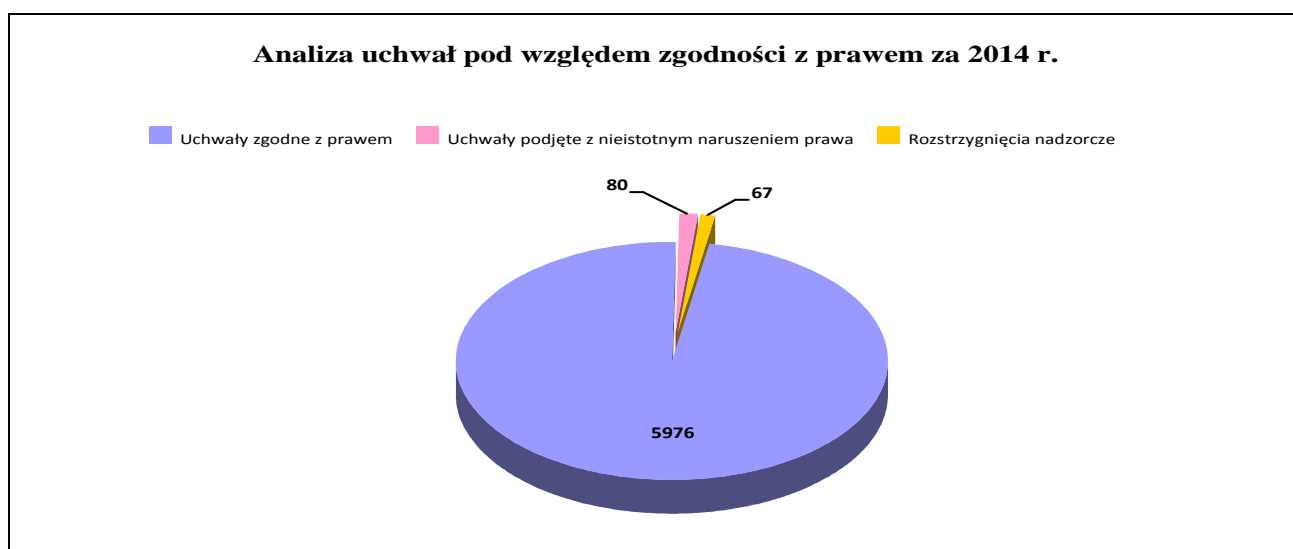

Wykres nr 3. Uchwały wpływające w trybie nadzoru do Wojewody Świętokrzyskiego w 2014 r.

W wyniku analizy stwierdzono, że **67** uchwał zostało podjętych z rażącym naruszeniem prawa, w związku z czym, Wojewoda Świętokrzyski wydał rozstrzygnięcia nadzorcze stwierdzające ich nieważność, i tak:

- rozstrzygnięcia nadzorcze wobec uchwał rad miast – **6**,
- rozstrzygnięcia nadzorcze wobec uchwał rad miast i gmin - **22**,
- rozstrzygnięcia nadzorcze w odniesieniu do uchwał rad gmin – **34**,
- rozstrzygnięcia nadzorcze wobec uchwał rad powiatów – **4**,
- rozstrzygnięcia nadzorcze wobec uchwał związków międzygminnych - **1**.

Analizie prawnej poddano również w 2014 r. **15** zarządzeń wójtów, burmistrzów, prezydentów miast.

Wykres nr 4. Analiza uchwał pod względem zgodności z prawem

Rozstrzygnięcia nadzorcze, które wydano w 2014 roku dotyczyły między innymi uchwał w sprawach:

- Zagospodarowania przestrzennego – najczęściej naruszano art. 9 ust. 4, art. 10, art.11, art.15, art.16, art.17, art.18, art. 20, art.27 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Gospodarki nieruchomościami – najczęściej naruszano art. 18 ust. 2, art. 40 ust. 2 i art.41 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- Z zakresu systemu oświaty – najczęściej naruszano art. 30 ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, art. 3 pkt 22, art. 5 ust. 1, art. 14 ust. 5, art. 90m ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,

- O ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych – najczęściej naruszano art. 13 ustawy z dnia lipca 200 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

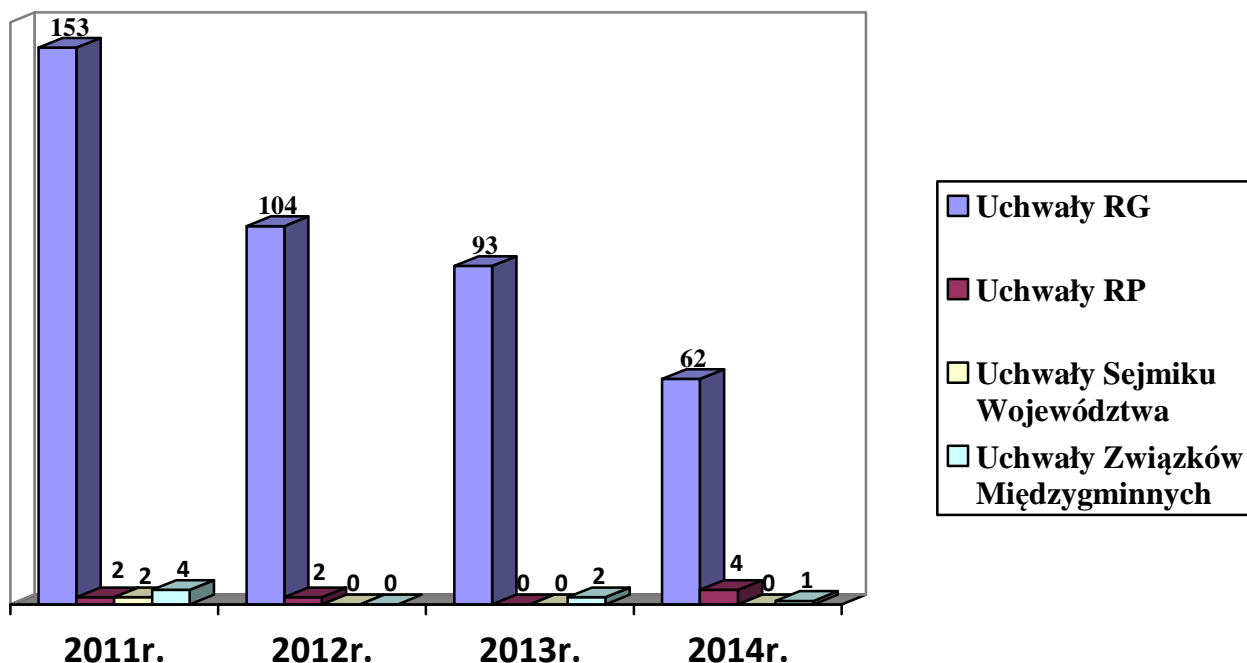
Wykaz uchwał wobec których Wojewoda Świętokrzyski wydał rozstrzygnięcia nadzorcze stanowi załączniki Nr 1.

Najwięcej rozstrzygnięć nadzorczych w 2014 rok wydano w stosunku do uchwał:

- Rady Miasta i Gminy Daleszyce – 8
- Rady Miasta i Gminy Chęciny - 6
- Rady Gminy Czarnocin – 6
- Rady Gminy Górno – 4
- Rady Gminy Miedziana Góra - 3.

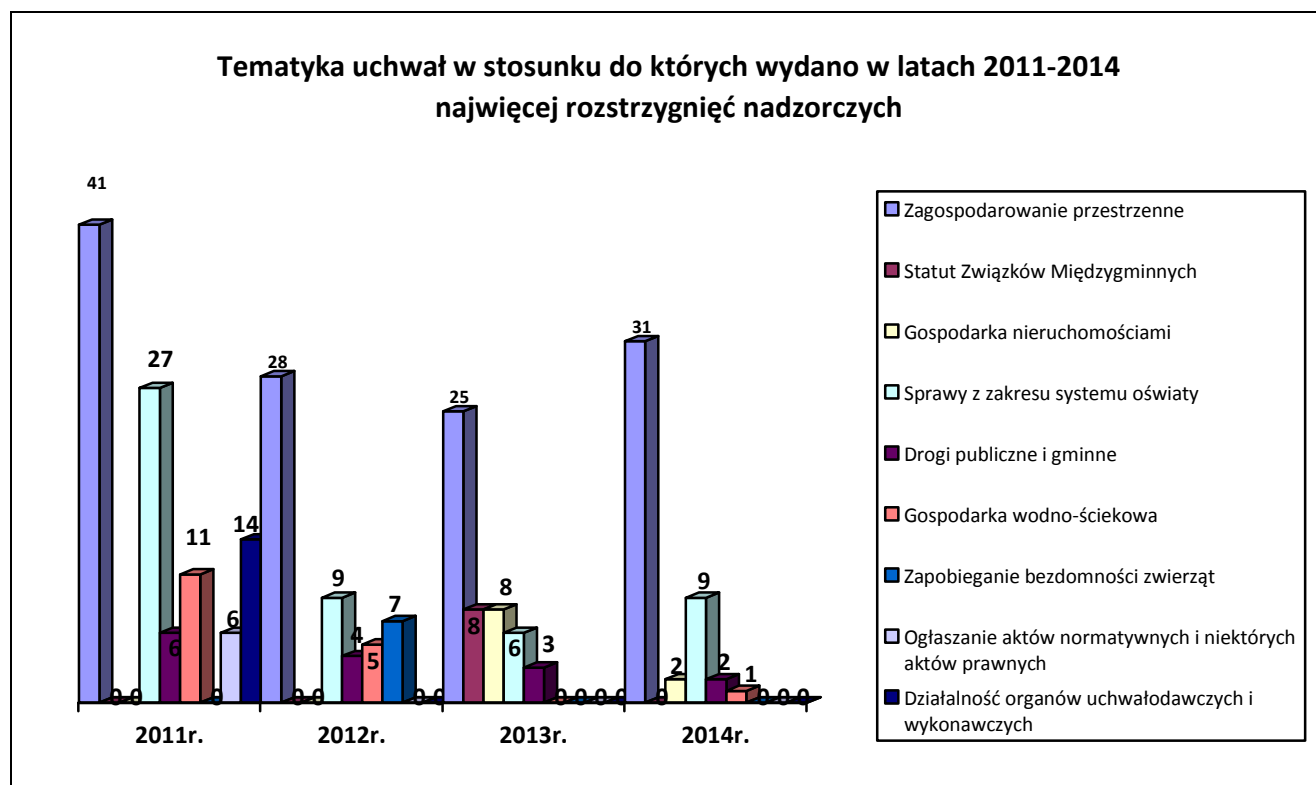
Dla porównania poniższe wykresy prezentują zestawienie ilości wydanych rozstrzygnięć nadzorczych Wojewody za ostatnie 4 lata (2011-2014):

Ilość rozstrzygnięć nadzorczych w latach 2011-2014

Wykres nr 5. Ilość rozstrzygnięć nadzorczych w latach 2011-2014

Widoczny jest znaczący spadek wydawanych aktów Wojewody stwierdzających nieważność uchwał rażąco naruszających prawo, ze 161 w 2011 r. do 67 w 2014 r. Ilość rozstrzygnięć nadzorczych w 2014 r. jest najniższa od 2002 r., kiedy wydano 84 rozstrzygnięcia nadzorcze. Świadczy to o skutecznych działaniach prewencyjnych (m.in. pismach do j.s.t.) organu nadzoru.

Wykres nr 6. Tematyka uchwał w stosunku do których wydano w latach 2011-2014 najwięcej rozstrzygnięć nadzorczych

W 2014 roku nie wniesiono do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach żadnej skargi na rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące uchwał, podobnie jak w 2012 i 2013 roku. Dla porównania w 2011 r. wniesiono do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego 6 skarg.

W przypadkach nieistotnego naruszenia prawa nie uprawniającego do stwierdzenia nieważności uchwał, Wojewoda przysyłał do przewodniczących właściwych rad uwagi (wytyki) wskazujące rodzaj naruszenia oraz działania jakie należy podjąć. W 2014 r. skierowano **80** pism zawierających uwagi do uchwał i zalecenia reasumpcji aktów: w **4** przypadkach do przewodniczących rad powiatów, **2** przewodniczących rad miast, **9** przewodniczących rad miast i gmin, **65** przewodniczących rad gmin. Najwięcej pism tego rodzaju za 2014 roku skierowano w odniesieniu do uchwał:

- Rady Gminy Fałków – **5**,
- Rady Gminy Raków – **5**,
- Rady Miasta Starachowice – **5**,
- Rady Gminy Piekoszów – **4**,
- Rady Gminy Szydłów - **3**.

Najliczniejszą grupę uchwał zawierających nieistotne wady prawne stanowiły uchwały w sprawach:

- z zakresu planów odnowy miejscowości - **24**
- z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt – **22**
- z zakresu wystąpienia gminy ze związku międzygminnego - **5**
- z zakresu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – **5**
- z zakresu programów współpracy z organizacjami pozarządowymi – **3**
- z zakresu zatwierdzenia sprawozdania finansowania gminnych bibliotek i ośrodków zdrowia - **3**.

Dla porównania w 2011 roku skierowano do przewodniczących rad miast i gmin oraz powiatów 128 pism, w 2012 roku 148 pism i w 2013 roku 189 pism. Z powyższego porównania wyraźnie wynika duży spadek ilości kwestionowanych przez organ nadzoru uchwał z nieistotnym naruszeniem prawa.

W 2014 roku do Wojewody Świętokrzyskiego wpłynęły łącznie **42** protesty na uchwały rad gmin, powiatów, Sejmiku Województwa oraz zarządu powiatu i zarządzenia wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (w 2013 roku takich protestów było 77, z czego 14 przekazano według właściwości do RIO). Dotyczyły one uchwał, w tym:

- **11** uchwał rad gmin;
- **12** uchwał rad miast i gmin;
- **2** uchwał rad powiatów;
- **1** uchwały zarządu powiatu;
- **2** uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Ponadto zaskarżono **2** uchwały zgromadzeń związków międzygminnych.

Odnotowano także **9** protestów dotyczących zarządzeń wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Spośród nadesłanych protestów (skarg), **3** przekazano - według właściwości - do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach, a pozostałe **39** rozpatrzono we własnym zakresie.

Wnoszącymi skargi były następujące podmioty: osoby fizyczne, mieszkańcy gmin i sołectw, radni.

Najliczniejszą grupę protestów stanowiły skargi na uchwały w sprawie:

- rozpatrzenia skargi na działalność wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - **9**,
- określenia przystanków komunikacyjnych oraz warunków i zasad korzystania z nich - **2**,
- ustalenia wysokości składek dla gmin –członków związku międzygminnego – **2**,
- wniosków przedsiębiorstw zajmujących się wywozem nieczystości stałych i ciekłych – **2**,
- nadania nazwy ulicy i polanie – **2**,
- przyjęcia studium uwarunkowań i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – **2**.

Ponadto protesty dotyczyły następujących uchwał:

- określenia przepisów porządkowych,
- ustalenia obwodu granic szkół,
- określenia rodzaju świadczeń oraz warunków i sposobu udzielania pomocy zdrowotnej dla nauczycieli,
- ustalenia strefy płatnego parkowania na drogach publicznych,
- rozpatrzenia wezwania do usunięcia naruszenia prawa,
- przekazania przez gminę na rzecz Skarbu Państwa darowizny nieruchomości,
- niewyrażenia zgody na wypowiedzenie warunków pracy i płacy radnemu,
- przekazania do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego skargi na burmistrza,
- powierzenia pełnienia obowiązków dyrektora zabytkowego zakładu hutniczego,
- określenia bezpłatnego wymiaru nauczania, wychowania i opieki oraz wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego,
- uchwalenia regulaminu czystości i porządku w gminie.

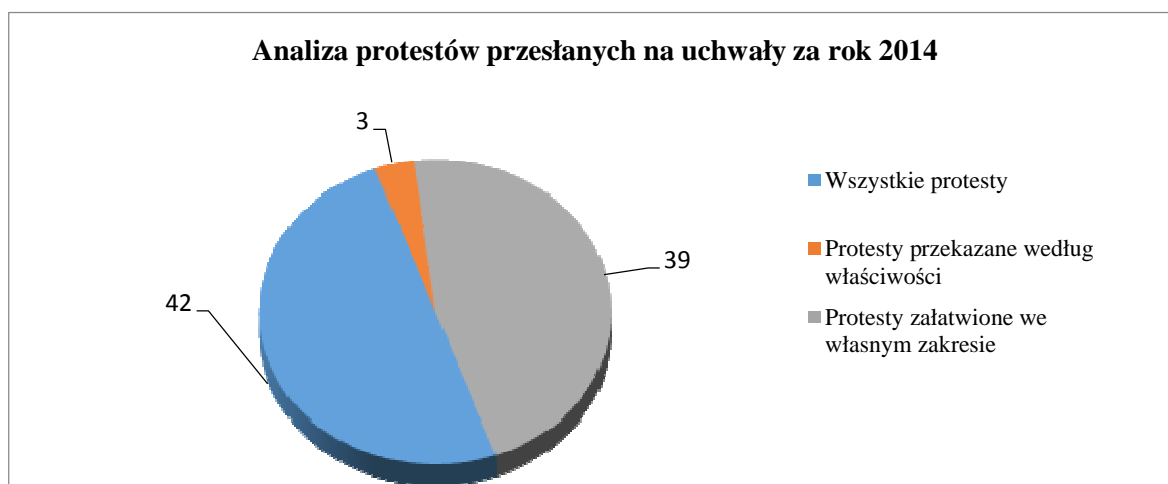
W wyniku rozpatrzenia 39 skarg (protestów) na uchwały organów gmin, powiatów, Sejmiku Województwa i zgromadzeń związków międzygminnych Wojewoda Świętokrzyski wydał **4** rozstrzygnięcia nadzorcze stwierdzające nieważność:

- **3** uchwał rad miast i gmin,

- 1 uchwały zarządu powiatu.

Unieważnione uchwały dotyczyły:

- rozpatrzenia skargi na działalność wójta gminy,
- nadania nazwy polanie,
- przekazania do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego skargi na burmistrza,
- powierzenia pełnienia obowiązków dyrektora zabytkowego zakładu hutniczego.

Wykres nr 7. Analiza protestów przesłanych na uchwały za 2014 r.

Podmiotom, które nadesłały skargi na uchwały, udzielono stosownych odpowiedzi i wyjaśnień o sposobie ich rozpatrzenia.

Najwięcej skarg nadesłano na uchwały organów stanowiących miast i gmin:

- Kielce - 4,
- Piekoszów – 3,
- Jędrzejów - 2,
- Starachowice – 2,
- Moskorzew – 2.

Służby prawne Wojewody rozpatrzyły 9 protestów na zarządzenia wójtów, burmistrzów, prezydentów miast. Badane zarządzenia dotyczyły:

- organizacji roku szkolnego,
- unieważnienia konkursu na stanowisko dyrektora przedszkola samorządowego,

- odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły podstawowej,
- uporządkowania ewidencji numeracji nieruchomości,
- ustalenia regulaminu przewozu osób,
- powołania na stanowisko dyrektora przedszkola samorządowego,
- powierzenia stanowiska dyrektora centrum kształcenia ustawicznego,
- przedłużenia powierzenia stanowiska dyrektora centrum kształcenia ustawicznego,
- powierzenia pełnienia obowiązków dyrektora centrum kształcenia ustawicznego.

W odniesieniu do ww. zarządzeń Wojewoda wydał 4 rozstrzygnięcia nadzorcze do zarządzeń w sprawie:

- organizacji roku szkolnego,
- odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły podstawowej
- uporządkowania ewidencji numeracji nieruchomości,
- powołania na stanowisko dyrektora przedszkola samorządowego.

W 2014 roku została wniesiona 1 skarga na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody wydane do zarządzenia wójta gminy.

W trakcie analizy uchwał organów jednostek samorządu terytorialnego przez służby nadzoru Wojewody Świętokrzyskiego stwierdzono następujące niedociągnięcia i nieprawidłowości:

- przypadki przekazywania organowi nadzoru uchwał bez załączników, co należy uznać za uchybienie. Brak załącznika, stanowiącego integralną część uchwały, uniemożliwia terminowe zajęcie stanowiska, w szczególności eliminując możliwość analizy uchwały w sprawach np. zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zbycia lub dzierżawy nieruchomości gminnych (powiatowych),
- przekazywanie uchwał bez uzasadnień, które są niezbędne, aby dokonać należytej oceny legalności dokumentów (przykładowo uchwały: zatwierdzające taryfy za wodę i odprowadzania ścieków, gminne programy ochrony środowiska, odwołania i powołania sekretarzy i skarbników gmin oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, zbycie nieruchomości komunalnych, regulaminy wynagradzania nauczycieli),
- powoływanie w podstawie prawnej uchwał tylko ogólnych przepisów kompetencyjnych z ustaw samorządowych (najczęściej pojawiający się art. 18 ustawy

o samorządzie gminnym), podstawę prawną uchwały powinny stanowić konkretne przepisy prawa materialnego,

- powtarzające się przypadki zamieszczania w akcie normatywnym klauzuli publikacyjnej, w sytuacji braku obowiązku publikacji określonego aktu. Zbędne podanie klauzuli publikacyjnej jest w zbyt wielu przypadkach przyczyną stwierdzenia nieważności całej uchwały, jako naruszającej prawo. Przypominam, że obowiązuje ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 z późn. zm.). Właściwe stosowanie przez wnioskodawców ustalonych w ww. ustawie warunków jest niezbędne do prawidłowej realizacji zadania związanego z publikacją aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego. Wątpliwości interpretacyjne i rozbieżne orzecznictwo powodują trudności w kwalifikacji aktu normatywnego jako aktu prawa miejscowego. Dodać należy, iż różnice w interpretacji tej kwestii dostrzec można również w orzecznictwie sądów administracyjnych.

W związku z powyższym, organ nadzoru apeluje o wzmocnienie nadzoru nad podległymi służbami odpowiedzialnymi za przygotowywanie uchwał, uzasadnień do nich i innych materiałów, które stanowią przedmiot obrad sesji i głosowań radnych. W szczególności chodzi tu o bezpośredni nadzór nad osobami przygotowującymi dokumenty i wykonującymi wynikające z nich ustalenia. Brak staranności w przygotowaniu uchwał może powodować poważne komplikacje.

Zgodnie z art. 90 ustawy o samorządzie gminnym, obowiązek przedłożenia Wojewodzie uchwał rady gminy spoczywa na wójcie (burmistrzu, prezydencie miasta). Organ nadzoru zauważa, że 2014 rok był kolejnym rokiem, w którym odnotowano zmniejszenie ilości przypadków kierowania do Wojewody wniosków o dokonanie analizy załączonych uchwał - pod względem zgodności z prawem – z naruszeniem ustawowego 7 dniowego terminu. Niemniej jednak w ubiegłym roku Wojewoda Świętokrzyski był zmuszony zwrócić w kilku przypadkach uwagę organom wykonawczym na obowiązek przestrzegania przepisów prawa w tym względzie.

Wypełniając nadzór nad działalnością uchwałodawczą gmin stwierdzono również w ubiegłym roku przypadki kierowania uchwał do niewłaściwego organu nadzoru, a mianowicie do Wojewody, zamiast do Regionalnej Izby Obrachunkowej lub odwrotnie, co powodowało wydłużanie czasu załatwienia sprawy i wprowadzało niepotrzebne zakłócenia na

linii organ gminy-organy nadzoru. Przesyłanie na przykład uchwał budżetowych do analizy prawnej Wojewody jest prawnie nieuzasadnione, gdyż jak wynika z ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1113 ze zm.), te właśnie organy są uprawnione do badania ww. uchwał.

Właściwe wykorzystanie wyżej wskazanych uwag i wniosków, oraz podjęcie w ramach posiadanych kompetencji stosownych działań, powinno skutkować wyeliminowaniem powtarzających się uchybień i niedociągnięć, a w konsekwencji wpłynąć na dalszą poprawę przestrzegania prawa.

W ramach nadzoru i współdziałania z j.s.t. przekazano gminom następujące informacje:

- w sprawie uchwał dotyczących programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt,
- w sprawie obowiązku złożenia oświadczeń majątkowych,
- o obowiązku publikacji oświadczeń majątkowych na stronach BIP,
- w sprawie składania oświadczeń lustracyjnych przez właścicieli członków zarządów powiatów.

Ponadto przekazano:

- informację o nadzorze Wojewody nad j.s.t. w 2013 roku,
- pismo do związków międzygminnych w sprawie dokonywania zmian statutów związków.

Wygaszanie mandatów radnych.

Wojewoda Świętokrzyski prowadził w 2014 r. **24** sprawy dotyczące wygaśnięcia mandatów radnych, 3 postępowania wyjaśniająco-sprawdzające w sprawach Wójtów Gmin (Klimontów, Samborzec, Tuczępy) i 1 Prezydenta Miasta Starachowice.

We wszystkich przypadkach prowadzono postępowania wyjaśniające i sprawdzające, wydano 2 zarządzenia zastępcze dotyczące wygaszenia mandatów radnych: Rady Miasta Kielce i Rady Gminy Miedziana Góra.

W wyniku działań organu nadzoru uzyskano wyroki Sądów Rejonowych w Kielcach i Busku - Zdroju w sprawie radnego Rady Gminy Morawica i Wójta Gminy Tuczępy (skazani za popełnione wykroczenia). Postępowania w tych sprawach zostały zakończone.

W 3 przypadkach dla spraw wszczętych i prowadzonych w 2013 i 2014 r. Naczelny Sąd Administracyjny:

- uchylił 1 postanowienie WSA,
- oddalił 2 skargi kasacyjne radnych,
- oddalił skargę kasacyjną Prezydenta Miasta Starachowice.

Prawomocne wyroki WSA w Kielcach dotyczyły radnych: RG Masłów, RG Pacanów, RG Pawłów, RG Samborzec, RM Staszów (korzystny dla radnego). W 1 przypadku radny Gminy Miedziana Góra zrzekł się mandatu.

Efektem działań organu nadzoru było wygaśnięcie 10 mandatów radnych. W 1 przypadku radny Powiatu Staszowskiego zmarł. Rada Powiatu w Skarżysku -Kamiennej podjęła decyzję o wygaszeniu mandatu radnego (radny nie skorzystał z prawa wniesienia skargi do WSA).

W 5 przypadkach prowadzone postępowania nie dały podstaw do wygaszenia mandatów radnych.

4 sprawy prowadzone i nie zakończone, ostatecznie zostały zamknięte z powodu niewybrania radnych do rad w kadencji 2014-2018.

Realizacja kompetencji nadzorczych Wojewody wobec działalności związków międzygminnych w 2014 roku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, zgodnie z Rejestrem związków międzygminnych prowadzonym przez organ rejestrowy, na terenie województwa świętokrzyskiego zarejestrowanych było 13 związków międzygminnych.

Jedynym nie funkcjonującym związkiem międzygminnym na terenie województwa świętokrzyskiego jest Związek Międzygminny „Utylizator”. Aktualnie Związek podejmuje odpowiednie czynności związane z jego likwidacją oraz gromadzona jest dokumentacja potrzebna do jego wyrejestrowania.

Wojewoda w ramach posiadanych kompetencji nadzorczych występował do poszczególnych Przewodniczących Zgromadzeń związków międzygminnych z terenu województwa świętokrzyskiego z prośbą o podejmowanie stosownych działań zmierzających do zmiany statutów związków przypominając o konieczności aktualizacji odpowiednich zapisów statutowych. Ponadto, prowadzona była korespondencja w zakresie braku w obowiązujących przepisach prawnych podstaw do tego, aby organy związku przyznawały

diety samorządowcom (wójtom i radnym) za reprezentowanie gminy w związkach międzygminnych.

W omawianym okresie dwa związki międzygminne wystąpiły do Wojewody Świętokrzyskiego z wnioskiem o rejestrację zmiany statutu. W jednym przypadku udało się zakończyć procedurę zmiany statutu, co skutkowało wydaniem przez Wojewodę Świętokrzyskiego stosownego obwieszczenia (zmieniono statut: Międzygminnego Związku „Planowanie Przestrzenne” z siedzibą w Kielcach). W drugim przypadku procedura zmiany statutu została zakończona w styczniu 2015 r. (dot. Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędowie).

**Informację opracowano
w Oddziale Nadzoru
Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli**

**Agnieszka Szymoniak
Hanna Janiszewska-Karcz
Piotr Ferens**

Kielce, 21.04.2015r.